

Steriloinnit 2013

Steriliseringar 2013

Sterilisations 2013

Anna Heino
+358 29 524 7177
anna.heino@thl.fi

Mika Gissler
+358 29 524 7279
mika.gissler@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
PL 30 (Mannerheimintie 166, Helsinki)
00271 Helsinki
Puhelin: + 358 29 524 6000
www.thl.fi

Sterilointien kokonaismäärä väheni 4 prosenttia vuonna 2013 edellisvuodesta, ja muutaman vuoden jatkunut sterilointien määrän kasvu pysähtyi. Aikaisempi kasvu johtui miesten sterilointien määrän noususta. Tämä kasvu tasaantui vuonna 2013. Naisten sterilointien määrä jatkoi laskuaan (-6 %).

Naisten sterilointeja tehtiin vuonna 2013 noin 2 300 ja miesten sterilointeja hieman yli 2 000. Naisille tehtävien sterilointien määrä on vähentynyt 2000-luvulla huomattavasti. Vuonna 2013 steriloinneista 54 prosenttia tehtiin naisille, kun vastaava osuus oli vielä vuonna 2000 selkeästi yli 80 prosenttia.

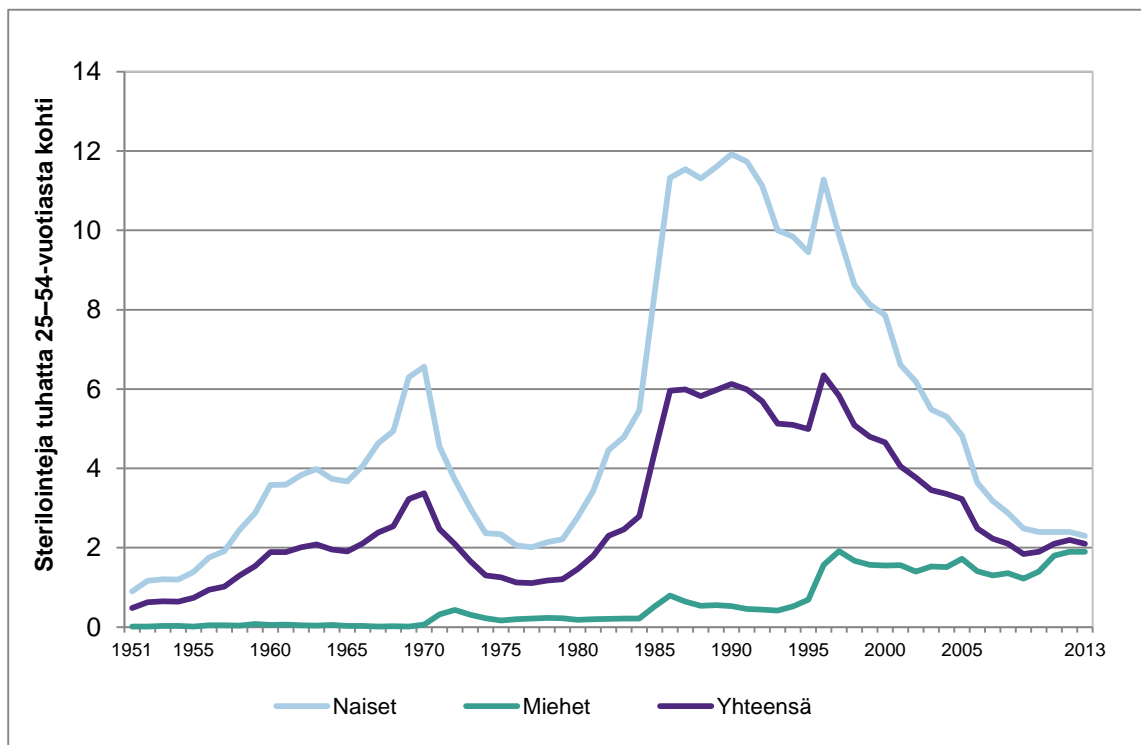
Väestöön suhteutettuna tehtiin 2,1 sterilointia tuhatta 25–54-vuotiaasta kohti, naisille 2,3 ja miehille 1,9.

Suurin osa steriloinneista tehtiin 35–39-vuotiaille (naisilla 38 % ja miehillä 32 %). Viime vuosina steriloinnit ovat painottuneet tähän ikäryhmään. 2000-luvulla myös 30–34-vuotiaille tehtyjen sterilointien osuus on noussut samalla kun 40–45-vuotiaiden osuus on laskenut.

Sterilointien määrä on laskenut voimakkaasti viimeisten 15 vuoden aikana. Tätä selittävät muun muassa ehkäisymenetelmien valikoiman laajeneminen ja lasten hankkimisiin nousu. 1990-luvun puolenvälin jälkeen erityisesti naisten sterilointien määrä on vähentynyt.

Vuoden 1985 jälkeen tapahtunutta sterilointien yleistymistä selittää tuolloin voimaan tullut lainsäädäntö, joka salli steriloinnin pyynnöstä, jos hakija oli vähintään 30-vuotias tai hänellä oli kolme lasta.

Kuvio 1. Steriloinnit tuhatta 25–54-vuotiaasta kohti vuosina 1951–2013

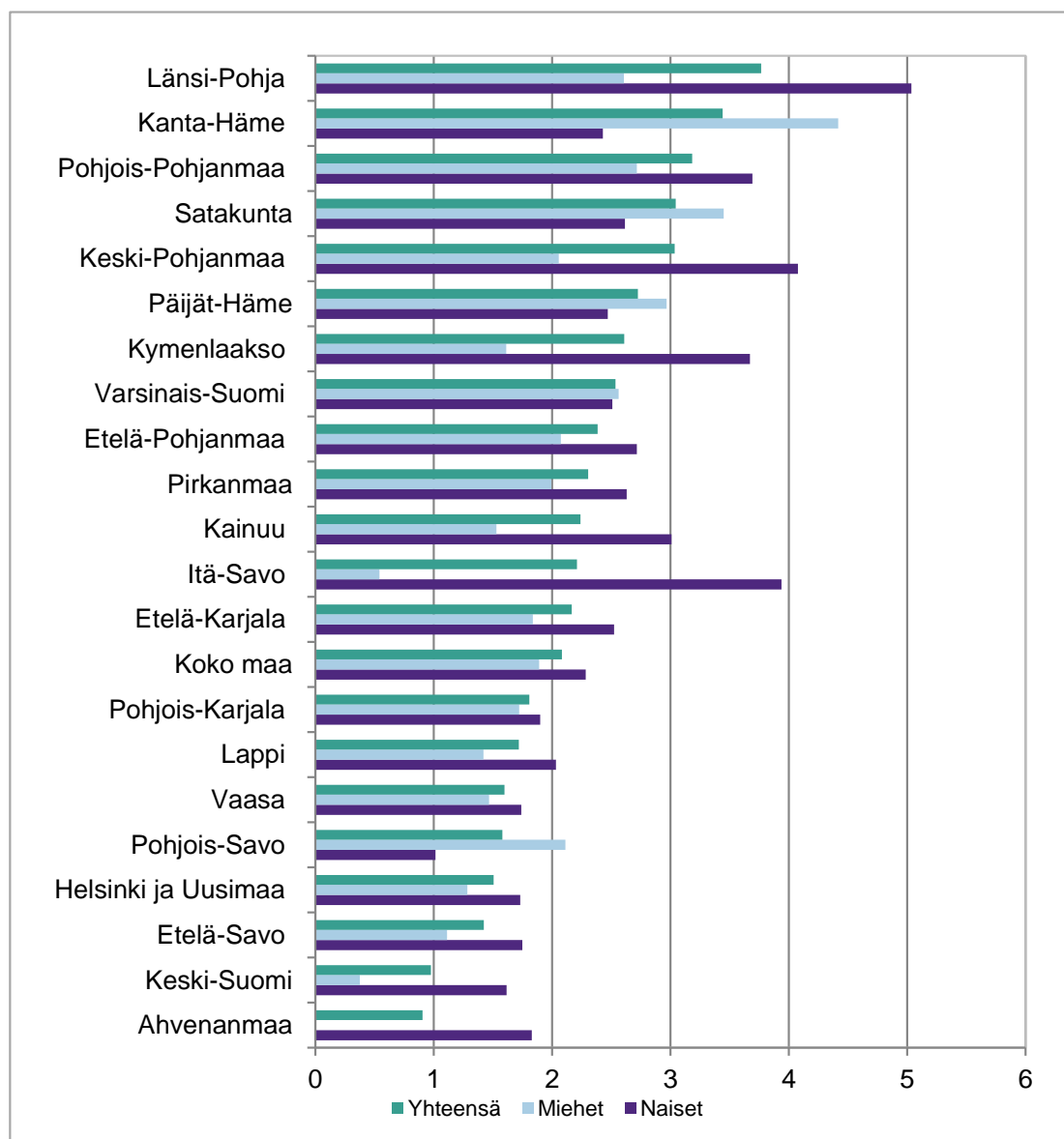

Vuonna 2013 yleisin steriloinnin peruste oli vähintään 30 vuoden ikä sekä miehillä (96 %) että naisilla (90 %). Naisista 48 prosentille tehtiin sterilointi kolmen lapsen synnyttämisen tai kolmen alaikäisen lapsen perusteella. Miesten steriloinneissa 35 prosentissa perusteena käytettiin kolmea alaikäistä lasta. Valtaosassa naisten steriloinneissa oli käytetty useampaa perustetta (yleisimmin sekä 30 vuoden ikä että kolmen lapsen synnyttäminen). Miehillä useampaa perustetta käytettiin hieman harvemmin.

Eniten sterilointeja 25–54-vuotiaiden määrään suhteutettuna tehtiin Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueella (3,8/1 000). Suhteessa vähiten sterilointeja tehtiin Ahvenanmaan maakunnassa (0,9/1 000) Keski-Suomen sairaanhoitopiirin alueella (1,0/1 000).

Naisten sterilointeja tehtiin eniten Länsi-Pohjan (5,0/1 000) ja vähiten Pohjois-Savon (1,0/1 000) sairaanhoitopiireissä. Miesten sterilointeja tehtiin eniten Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueella (4,4/1 000) ja vähiten Ahvenanmaalla (0,0/1 000). (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Steriloinnit sairaanhoitopiirin ja sukupuolen mukaan tuhatta 25–54-vuotiaasta kohti 2013

Steriloimislaki

Suomessa steriloimista ohjaa steriloimislaki (283/1970) ja sen nojalla annettu asetus (427/1985). Lainsäädäntö määrää perusteet steriloimisen suorittamiselle.

Steriloiminen voidaan henkilön pyynnöstä suorittaa, jos hän on synnyttänyt tai hänellä on vähintään kolme alaikäistä lasta, jos hän on täyttänyt 30 vuotta tai jos raskaus vaarantaisi hänen henkensä tai terveytensä. Steriloiminen voidaan suorittaa myös, jos henkilön mahdollisuudet muuten ehkäistä raskaus ovat epätavallisen huonot, jos on syytä olettaa, että hänen jälkeläisillään olisi vaikea sairaus tai ruumiinvika, jos henkilön sairaus tai muu siihen verrattava syy vakavasti rajoittaa hänen kykyään hoitaa lapsia tai jos henkilö pysyvästi kokee kuuluvansa vastakkaiseen sukupuoleen ja elää tämän sukupuolen mukaisessa roolissa.¹

Käsitteet ja määritelmät:

Steriloiminen: Steriloimisella tarkoitetaan miehen tai naisen sukuelimiin kohdistuvaa toimenpidettä, joka johtaa pysyvään suvunjatkamiskyvyttömyyteen. Steriloimiseksi ei katsota sellaista sukuelimiä koskevaa toimenpidettä, joka on tarpeellinen sukuelinten tai niihin liittyvän sairauden hoitamiseksi.

Lisätietoa lisääntymisterveyteen liittyvistä käsitteistä löytyy *Suomalaisen tautien kirjaamisen ohjekirjasta* osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-511-6>.

¹ Steriloimislaki 1970/283 (<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1970/19700283>)

Steriliseringar 2013

Det totala antalet steriliseringar minskade med fyra procent 2013 jämfört med året innan, och ökningen i antalet steriliseringar som pågått några år, avstannade. Den tidigare uppgången berodde på att steriliseringarna bland män ökade. Denna uppgång planade ut 2013. Antalet steriliseringar bland kvinnor fortsatte att minska (-6 %).

Totalt steriliserades cirka 2 300 kvinnor 2013 och något över 2 000 män. Steriliseringarna bland kvinnor har minskat avsevärt på 2000-talet. År 2013 gjordes 54 procent av steriliseringarna på kvinnor, medan motsvarande andel ännu år 2000 var klart över 80 procent.

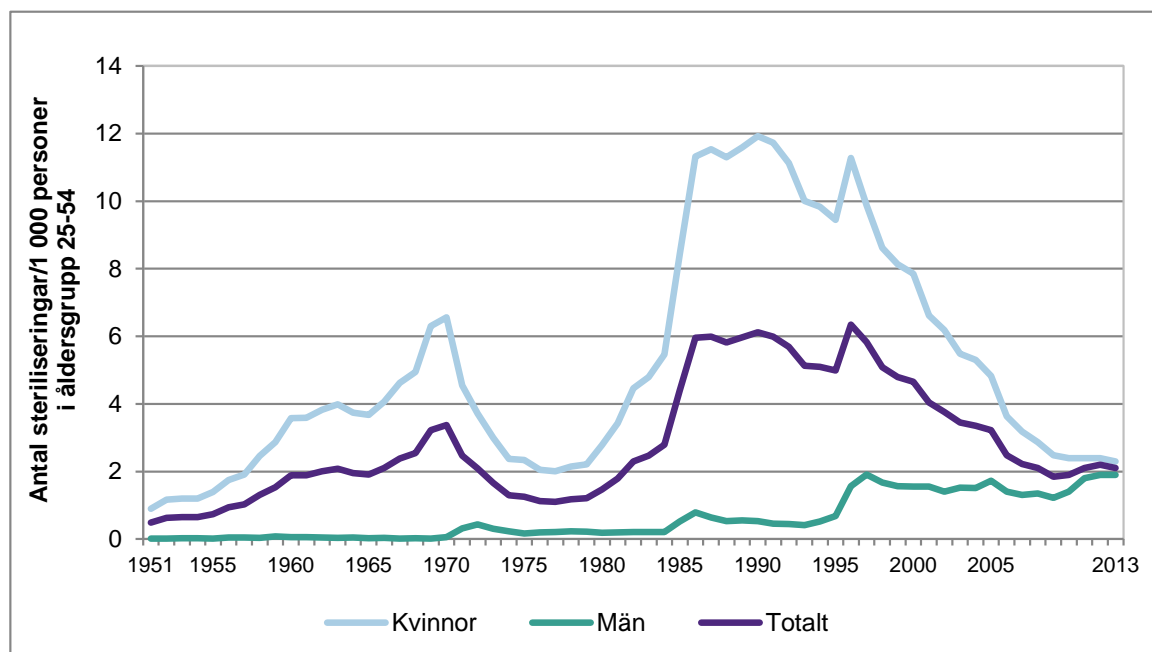
I relation till befolkningen utfördes 2,1 steriliseringar per 1 000 personer i åldern 25–54 år, för kvinnor 2,3 och för män 1,9.

Största delen av steriliseringarna gjordes i åldersgruppen 35–39 år (38 % bland kvinnor och 32 % bland män). Under de senaste åren har merparten av steriliseringarna gjorts i denna åldersgrupp. Under 2000-talet har även andelen steriliseringar i åldersgruppen 30–34 år ökat samtidigt som andelen i åldersgruppen 40–45 år har minskat.

Antalet steriliseringar har minskat kraftigt under de senaste 15 åren. Detta förklaras bland annat av det ökade urvalet av preventivmetoder och den höjda åldern för barnanskaffande. Sedan mitten av 1990-talet har särskilt antalet steriliseringar bland kvinnor minskat.

Att steriliseringar blev allmänna efter 1985 förklaras av den lagstiftning som trädde i kraft då och som tillät sterilisering på begäran givet att den som ansökte var minst 30 år eller hade tre barn.

Figur 1. Steriliseringar per 1 000 personer i åldrarna 25–54 år 1951–2013

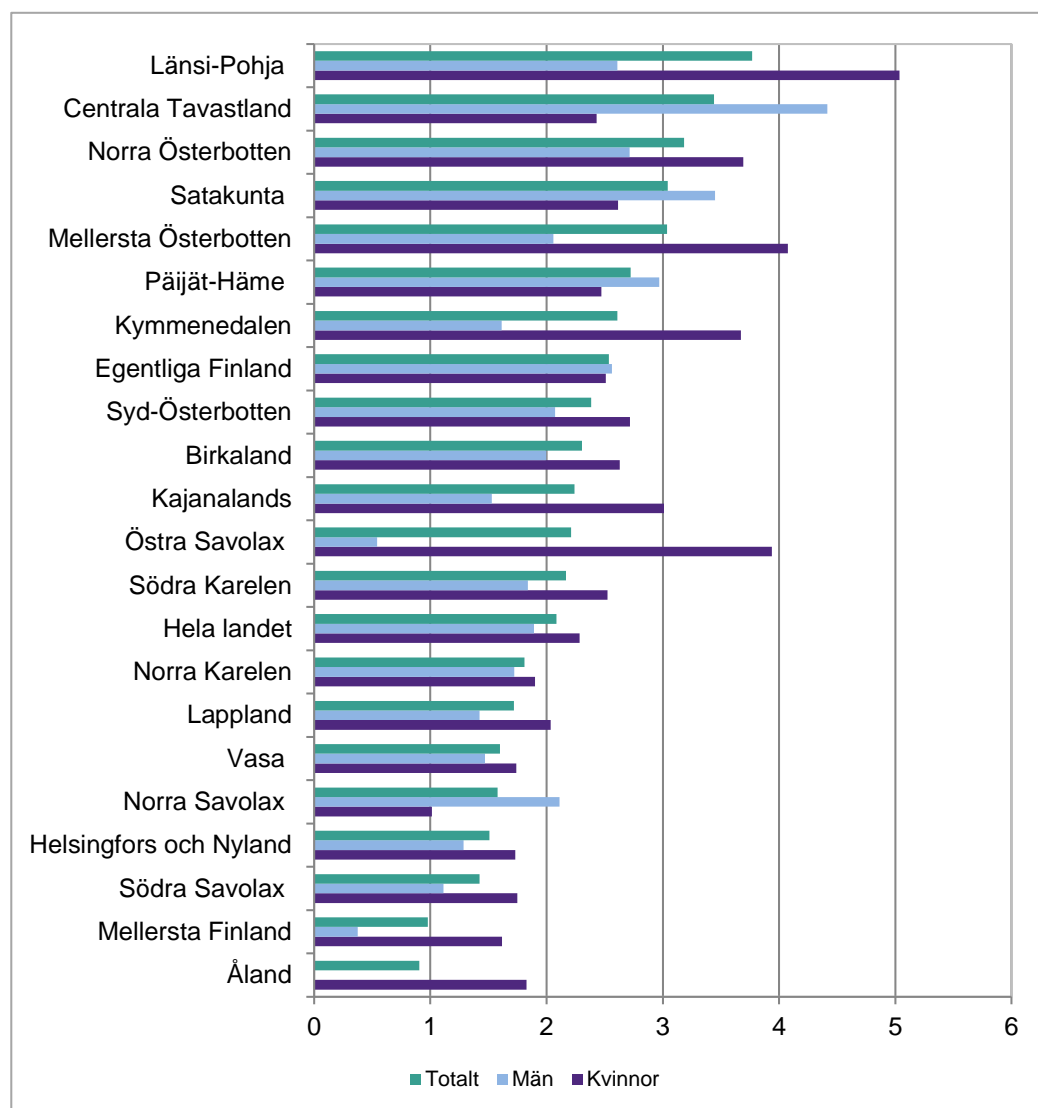

År 2013 var den vanligaste steriliseringsindikationen minst 30 års ålder både när det gäller män (96 %) och när det gäller kvinnor (90 %). Beträffande kvinnorna utfördes sterilisering i 48 procent av fallen efter att kvinnan fött tre barn eller med indikationen tre minderåriga barn. Vid steriliseringar på män användes indikationen tre minderåriga barn i 35 procent av fallen. Vid merparten av steriliseringar på kvinnor hade flera indikationer använts (vanligast var både 30 års ålder och förlösningar av tre barn). Bland män var det något ovanligare med flera indikationer.

I relation till antalet personer i åldern 25–54 år gjordes flest steriliseringar inom Länsi-Pohja sjukvårdsdistrikt (3,8/1 000). Relativt sett färst steriliseringar gjordes i Landskapet Åland (0,9/1 000) och inom Mellersta Finlands sjukvårdsdistrikt (1,0/1 000).

Flest steriliseringar på kvinnor gjordes inom Länsi-Pohja (5,0/1 000) och färst inom Norra Savolax (1,0/1 000) sjukvårdsdistrikt. Flest steriliseringar på män gjordes inom Egentliga Tavastlands sjukvårdsdistrikt (4,4/1 000) och färst på Åland (0,0/1 000). (Figur 2.)

Figur 2. Steriliseringar enligt sjukvårdsdistrikt och kön per 1 000 personer i åldern 25–54 år 2013

Steriliseringslag

I Finland regleras steriliseringarna av steriliseringslagen (283/1970) och den förordning (427/1985) som getts med stöd av lagen. Lagstiftningen fastställer indikationerna för att utföra sterilisering.

Sterilisering kan på vederbörandes begäran ske när vederbörande har fött tre barn eller har sammanlagt tre minderåriga barn, om vederbörande har fyllt trettio år eller om havandeskap skulle medföra fara för kvinnans liv eller hälsa. Sterilisering kan också utföras när vederbörandes möjligheter att på annat sätt förhindra havandeskap är osedvanligt svaga, när det finns skäl att förmoda att avkomlingarna skulle komma att vara behäftade med en svår sjukdom eller ett svårt kroppsslyte, när sjukdom eller annan därmed jämförbar orsak allvarligt begränsar vederbörandes förmåga att sköta barn eller när vederbörande varaktigt upplever sig tillhöra det motsatta könet och lever i en könsroll som motsvarar detta.²

Begrepp och definitioner:

Sterilisering: Sterilisering avser ett ingrepp i mannens eller kvinnans könsorgan som leder till permanent oförmåga till fortplantning. Sådana ingrepp i könsorganen som är nödvändiga i behandlingen av könsorganen eller sjukdomar som hänför sig till dem betraktas inte som steriliseringar.

Närmare information om begrepp som hänför sig till fortplantningshälsan finns i *Suomalainen tautien kirjaamisen ohjekirja* på <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-511-6>.

² Steriliseringslag 1970/283 (<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1970/19700283>)

Sterilisations 2013

In 2013, the total number of sterilisations was four per cent down on the previous year, halting the growth trend of the past few years. The earlier increasing trend was the result of a rise in male sterilisations. This growth evened out in 2013. The number of female sterilisations continued to fall (-6%).

Some 2300 women and slightly over 2000 men were sterilised in 2013. The number of female sterilisations has decreased substantially in the 2000s. Female sterilisations accounted for 54 per cent of all sterilisations in 2013, while in 2000 the figure was over 80 per cent.

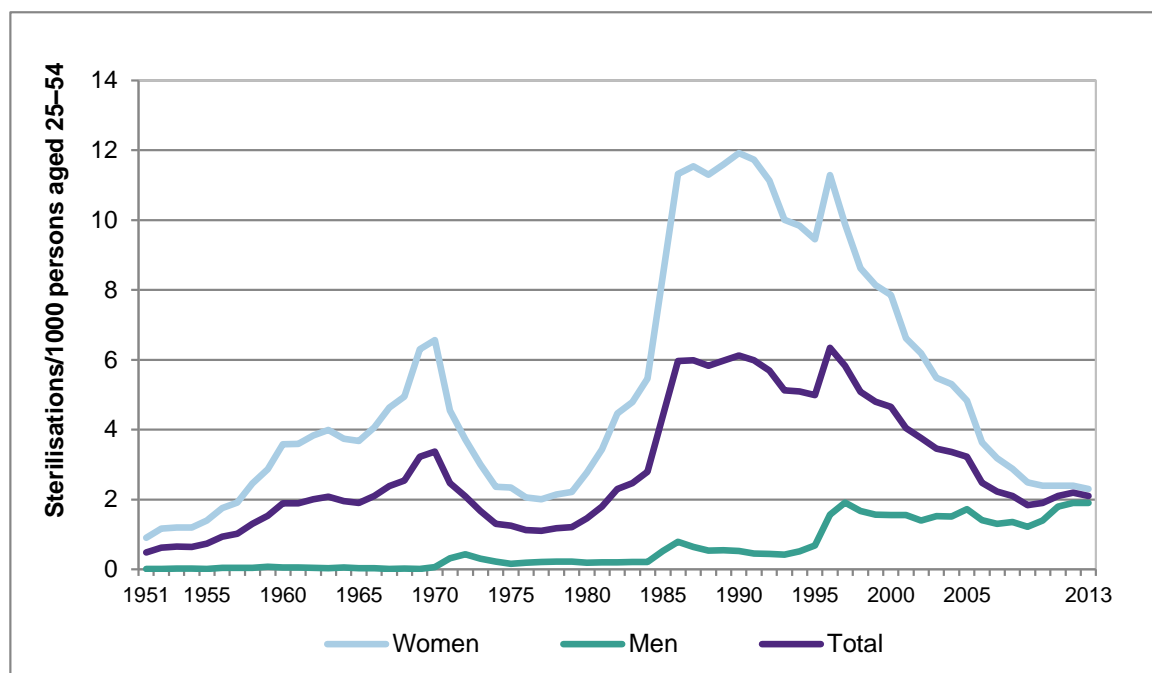
In proportion to the population, the sterilisation rate was 2.1 sterilisations per thousand persons aged 25–54: 2.3 for women and 1.9 for men.

The highest percentage of sterilisations were performed in the age group 35–39 (38% for women and 32 % for men). This age group has accounted for most of the sterilisations in recent years. In the 2000s, there has been some growth even in the age group 30–34, while the trend has been decreasing in the age group 40–45.

The number of sterilisations has fallen sharply over the past 15 years. This can be attributed to, for example, an expanding range of contraceptives and a shift to a later age of first parenthood. After the mid-1990s, the number of female sterilisations, in particular, has fallen.

The number of sterilisations increased rapidly after 1985, when the Act on Sterilisation was amended to allow sterilisation at the request of a person who has attained at least the age of thirty or has three children.

Figure 1. Sterilisations per 1000 persons aged 25–54, 1951–2013

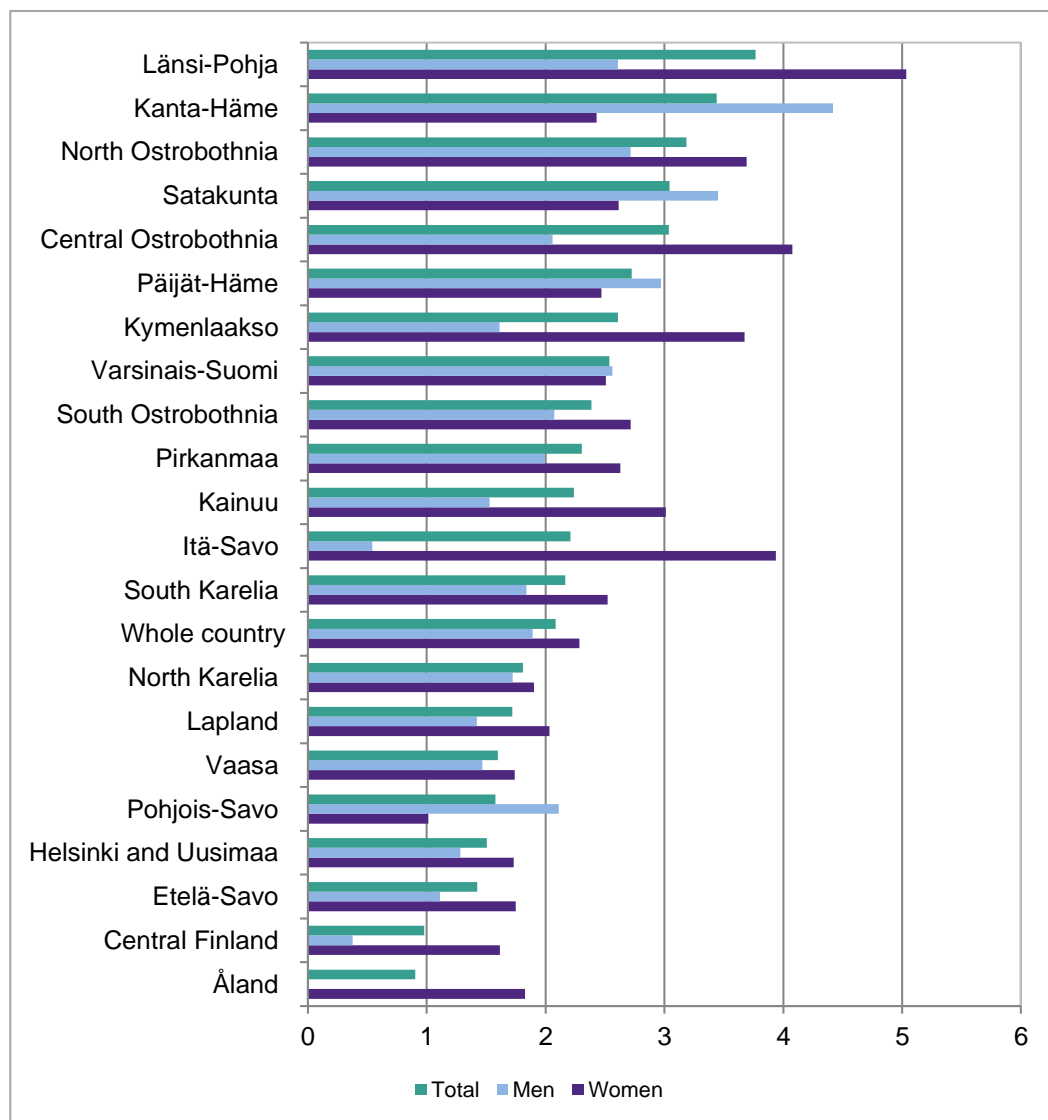

In 2013, the most common indication for both male (96%) and female (90%) sterilisations was age, being 30 and over. In the case of female sterilisations, 48 per cent were performed because the woman had given birth to three children, or had three children under the age of 18. In 35 per cent of all male sterilisations the indication was that the man had three minor children. Most female sterilisations gave more than one indication (most commonly that the woman was over 30 years old and had given birth to three children), while more than one indication was more rare in male sterilisations

The greatest number of sterilisations in proportion to the total number of people aged 25–54 was carried out in the hospital district of Länsi-Pohja (3.8/1000). In turn, the lowest rate was found in the Åland Islands (0.9/1000) and the hospital district of Central Finland (1.0/1000)

The highest rate of female sterilisation was found in the hospital district of Länsi-Pohja (5.0/1 000) and the lowest in Pohjois-Savo (1.0/1 000). The highest rate of male sterilisations was found in the hospital district of Kanta-Häme (4.4/1000) and the lowest in the Åland Islands (0.0/1000) (Figure 2).

Figure 2. Sterilisations per 1000 persons aged 25–54 by hospital district and gender, 2013

Act on Sterilisations

In Finland, provisions on sterilisations are found in the Act (283/1970) and Decree (427/1985) on Sterilisation. The Act specifies the grounds for performing sterilisations.

Sterilisation can be performed at the request of a person who has given birth to or who has at least three children under the age of 18, who has attained the age of thirty or whose life or health would be endangered by a pregnancy. Sterilisation can also be performed if the person has exceptionally poor opportunities for birth control, if there is reason to assume that the person's children would have a severe disease or structural anomaly, if the person's illness or other comparable reason limits his or her possibilities to care for children or if the person permanently feels that he or she belongs to the opposite sex and leads a life as a member of the opposite sex.³

Concepts and definitions:

Sterilisation: Sterilisation refers to an operation on the male or female genitals resulting in permanent inability to produce offspring. Operations performed on the genitals where the operation is regarded as necessary in the treatment of genitals or genital diseases are not regarded as sterilisations.

More information on concepts related to reproductive health are available in Finnish at <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-511-6>.

³ Act on Sterilisation 283/1970, in Finnish only (<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1970/19700283>)

Steriloinnit, koko maa - 5. joulukuuta 2014 - THL

Vuosi **Sukupuoli** **Ikä** **Siviilisäät** **Aiemmat synnytykset** **Mittarit**

Steriloinnit, lkm arvoina	Naiset	Miehet	Sukupuoli
1987	12 083	695	12 778
1988	11 954	589	12 543
1989	12 392	611	13 003
1990	12 864	593	13 457
1991	12 782	512	13 294
1992	12 234	505	12 739
1993	11 074	480	11 554
1994	10 926	598	11 524
1995	10 521	792	11 313
1996	12 561	1 810	14 371
1997	10 992	2 202	13 194
1998	9 596	1 921	11 517
1999	9 041	1 798	10 839
2000	8 700	1 772	10 472
2001	7 264	1 766	9 030
2002	6 726	1 596	8 322
2003	5 907	1 644	7 551
2004	5 657	1 617	7 274
2005	5 108	1 822	6 930
2006	3 830	1 475	5 305
2007	3 328	1 405	4 733
2008	2 988	1 457	4 445
2009	2 579	1 311	3 890
2010	2 482	1 477	3 959
2011	2 563	1 898	4 461

Steriloinnit, koko maa - 5. joulukuuta 2014 - THL

Vuosi Sukupuoli Ikä Siviilisääty Aiemmat synnytykset Mittarit

Steriloinnit, lkm arvoina	Naiset	Miehet	Sukupuoli
2012	2 479	2 069	4 548
2013	2 341	2 013	4 354
Vuosi	210 972	36 428	247 400

Steriloinnit, koko maa - 5. joulukuuta 2014 - THL

Vuosi Sukupuoli Ikä Siviilisääty Aiemmat synnytykset Mittarit

Steriloinnit, lkm arvoina	Naiset							Miehet							Sukupuoli
	- 29 v.	30 - 34 v.	35 - 39 v.	40 - 44 v.	45 - v.	Tieto puuttuu	Ikä	- 29 v.	30 - 34 v.	35 - 39 v.	40 - 44 v.	45 - v.	Tieto puuttuu	Ikä	
1987	682	2 779	4 778	3 418	424	2	12 083	24	183	238	165	85	-	695	12 778
1988	628	2 890	4 672	3 374	390	-	11 954	11	128	212	171	67	-	589	12 543
1989	573	2 833	4 701	3 833	452	-	12 392	18	125	206	190	72	-	611	13 003
1990	618	2 804	4 983	4 008	451	-	12 864	10	125	194	161	91	12	593	13 457
1991	547	2 818	4 899	3 939	576	3	12 782	12	84	189	142	79	6	512	13 294
1992	547	2 625	4 788	3 673	600	1	12 234	7	90	176	147	77	8	505	12 739
1993	503	2 527	4 188	3 282	574	-	11 074	12	105	136	138	88	1	480	11 554
1994	463	2 485	4 247	3 146	585	-	10 926	17	107	199	152	123	-	598	11 524
1995	423	2 387	3 998	3 143	569	1	10 521	17	147	271	204	153	-	792	11 313
1996	510	2 766	4 903	3 734	648	-	12 561	45	328	575	496	366	-	1 810	14 371
1997	379	2 412	4 253	3 410	537	1	10 992	31	415	704	604	448	-	2 202	13 194
1998	347	2 056	3 769	2 930	494	-	9 596	39	347	615	555	365	-	1 921	11 517
1999	299	2 022	3 657	2 660	402	1	9 041	33	336	575	491	363	-	1 798	10 839
2000	292	1 771	3 580	2 642	415	-	8 700	32	309	596	506	329	-	1 772	10 472

Steriloinnit, koko maa - 5. joulukuuta 2014 - THL

Vuosi Sukupuoli Ikä Siviilisääty Aiemmat synnytykset Mittarit

Steriloinnit, lkm arvoina	Naiset							Miehet							Sukupuoli
	- 29 v.	30 - 34 v.	35 - 39 v.	40 - 44 v.	45 - v.	Tieto puuttuu	Ikä	- 29 v.	30 - 34 v.	35 - 39 v.	40 - 44 v.	45 - v.	Tieto puuttuu	Ikä	
2001	232	1 469	2 866	2 384	313	-	7 264	48	290	557	529	342	-	1 766	9 030
2002	224	1 334	2 762	2 107	295	4	6 726	39	299	507	441	309	1	1 596	8 322
2003	206	1 116	2 370	1 925	290	-	5 907	29	258	555	463	339	-	1 644	7 551
2004	201	989	2 317	1 890	260	-	5 657	25	250	490	485	367	-	1 617	7 274
2005	181	975	2 014	1 707	231	-	5 108	34	282	564	538	404	-	1 822	6 930
2006	151	728	1 527	1 226	195	3	3 830	26	233	445	429	341	1	1 475	5 305
2007	119	678	1 208	1 139	183	1	3 328	28	223	431	404	318	1	1 405	4 733
2008	144	635	1 133	914	162	-	2 988	23	250	429	410	344	1	1 457	4 445
2009	119	545	972	813	130	-	2 579	27	244	366	361	308	5	1 311	3 890
2010	109	598	925	734	116	-	2 482	32	273	406	408	358	-	1 477	3 959
2011	124	644	934	718	142	1	2 563	33	337	563	509	456	-	1 898	4 461
2012	126	551	947	730	125	-	2 479	36	365	650	561	457	-	2 069	4 548
2013	107	531	898	678	124	3	2 341	30	380	640	519	444	-	2 013	4 354
Vuosi	8 854	45 968	82 289	64 157	9 683	21	210 972	718	6 513	11 489	10 179	7 493	36	36 428	247 400

Steriloinnit, koko maa - 5. joulukuuta 2014 - THL

2013 Sukupuoli Ikä Siviilisääty Aiemmat synnytykset **Steriloinnin peruste**

Steriloinnin peruste arvoina	Naiset	Miehet	Sukupuoli
Peruste 3 lasta, lkm	1 127	703	1 830
Peruste 3 lasta, %	48,1	34,9	42,0
Peruste 30 vuoden ikä, lkm	2 111	1 932	4 043
Peruste 30 vuoden ikä, %	90,2	96,0	92,9
Peruste ehkäisyvaikeudet, lkm	223	149	372
Peruste ehkäisyvaikeudet, %	9,5	7,4	8,5
Muut perusteet, lkm	27	0	27
Muut perusteet, %	1,2	0,0	0,6
Peruste tuntematon, lkm	2	0	2
Peruste tuntematon, %	0,1	0,0	0,0
Steriloinnin peruste	-	-	-

Steriloinnit sairaanhoitopiireittäin - 5. joulukuuta 2014 - THL

Alue 2013 Sukupuoli Ikä Mittarit

Steriloinnit, lkm arvoina	2013			2013
	Naiset	Miehet	Sukupuoli	
Varsinais-Suomen SHP	224	233	457	457
Satakunnan SHP	101	140	241	241
Kanta-Hämeen SHP	77	145	222	222
Pirkanmaan SHP	259	207	466	466
Päijät-Hämeen SHP	93	116	209	209
Kymenlaakson SHP	111	52	163	163
Etelä-Karjalan SHP	57	45	102	102
Etelä-Savon SHP	30	20	50	50
Itä-Savon SHP	28	4	32	32
Pohjois-Karjalan SHP	54	52	106	106
Pohjois-Savon SHP	44	97	141	141
Keski-Suomen SHP	73	18	91	91
Etelä-Pohjanmaan SHP	91	74	165	165
Vaasan SHP	51	47	98	98
Keski-Pohjanmaan SHP	54	29	83	83
Pohjois-Pohjanmaan SHP	266	212	478	478
Kainuun SHP	38	21	59	59
Länsi-Pohjan SHP	53	30	83	83
Lapin SHP	42	31	73	73
Helsingin ja Uudenmaan SHP	584	435	1 019	1 019
Ahvenanmaa	10	-	10	10
Ulkomaat	1	4	5	5
Tuntematon	0	1	1	1
Alue	2 341	2 013	4 354	4 354

Steriloinnit sairaanhoitopiireittäin - 5. joulukuuta 2014 - THL

Alue 2013 Sukupuoli Ikä Steriloinnit/1 000 vastaavanikäistä kohden

Steriloinnit/1 000 vastaavanikäistä kohden arvoina	2013			2013
	Naiset	Miehet	Sukupuoli	
Varsinais-Suomen SHP	2,5	2,6	2,5	2,5
Satakunnan SHP	2,6	3,5	3,0	3,0
Kanta-Hämeen SHP	2,4	4,4	3,4	3,4
Pirkanmaan SHP	2,6	2,0	2,3	2,3
Päijät-Hämeen SHP	2,5	3,0	2,7	2,7
Kymenlaakson SHP	3,7	1,6	2,6	2,6
Etelä-Karjalan SHP	2,5	1,8	2,2	2,2
Etelä-Savon SHP	1,7	1,1	1,4	1,4
Itä-Savon SHP	3,9	0,5	2,2	2,2
Pohjois-Karjalan SHP	1,9	1,7	1,8	1,8
Pohjois-Savon SHP	1,0	2,1	1,6	1,6
Keski-Suomen SHP	1,6	0,4	1,0	1,0
Etelä-Pohjanmaan SHP	2,7	2,1	2,4	2,4
Vaasan SHP	1,7	1,5	1,6	1,6
Keski-Pohjanmaan SHP	4,1	2,1	3,0	3,0
Pohjois-Pohjanmaan SHP	3,7	2,7	3,2	3,2
Kainuun SHP	3,0	1,5	2,2	2,2
Länsi-Pohjan SHP	5,0	2,6	3,8	3,8
Lapin SHP	2,0	1,4	1,7	1,7
Helsingin ja Uudenmaan SHP	1,7	1,3	1,5	1,5
Ahvenanmaa	1,8	-	0,9	0,9
Ulkomaat	-	-	-	-
Tuntematon	-	-	-	-
Alue	2,3	1,9	2,1	2,1

Laatuseloste (SVT)

Steriloinnit

Tilastotietojen relevanssi

Steriloimistilasto sisältää tietoja steriloimisten lukumäärästä vuosittain. Steriloinnit esitetään sukupuolittain ja ikäryhmittäin väestöön suhteutettuna (tuhatta 25–54-vuotiaasta kohden) sekä myöntämisperusteen mukaan jaoteltuna.

Raportti on tarkoitettu lisääntymisterveyden kanssa työskenteleville terveydenhuollon ammattihenkilöille, hallintoviranomaisille, suunnittelijoille ja tutkijoille, joilla on tarve saada ajantasaista tietoa steriloinneista.

Käytetyt käsitteet ja määritelmät on selitetty tilastoraportin tekstiosassa.

Tietojen käsittely perustuu lakiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008), Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen (Stakes) tilastotoimesta annettuun lakiin (409/2001), lakiin terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä (556/1989), asetukseen terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä (774/1989) sekä steriloimislakiin (283/1970) ja sen nojalla annettuun asetukseen (Steriloimisasetus 427/1985).

Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Steriloimistiedot on kerätty kaikista Suomen sterilointeja suorittavista terveydenhuollon toimintayksiköistä. Tilaston perusjoukko muodostuu kaikista henkilöistä, joille on tehty sterilisoiminen. Lainsäädännön mukaan terveydenhuollon toimintayksikön, jossa toimenpide on suoritettu, on toimitettava THL:lle ilmoitus suoritetusta toimenpiteestä sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamalla lomakkeella kuukauden kuluessa toimenpiteen suorittamisesta. Itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva lääkäri vastaa suorittamansa steriloimisen ilmoittamisesta THL:lle. Tilastot perustuvat THL:n 1.11.2014 mennessä saamiin ilmoituksiin.

Tiedot tallennetaan lomakkeilta sähköiseen steriloimisrekisteriin, jota THL ylläpitää terveydenhuollon valtakunnallisia henkilörekistereitä koskevan lain (556/1989) ja sen nojalla annetun asetuksen (774/1989) 6 §:n perusteella. Aineiston tarkistusajoja tehdään säännöllisesti ja epäselvät tapaukset tarkistetaan toimenpiteen suorittaneesta terveydenhuollon toimintayksiköstä.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tietojen oikeellisuus on riippuvaista tiedonantajien toimittamien tietojen laadusta. Epäselvien tapausten selvittämiseksi steriloimisrekisterin tietoja verrataan muiden rekisterien (syntymärekisteri ja hoitoilmoitusrekisteri) tietoihin. Tarvittaessa pyydetään tarkistus toimenpiteen suorittaneesta terveydenhuollon toimintayksiköstä.

Steriloimisrekisterin tietojen kattavuutta selvitettiin vuonna 2006 mm. hoitoilmoitusrekisterin avulla¹. Selvityksessä todettiin, että koko maassa kaikki steriloinnit on ilmoitettu steriloimisrekisteriin 95,5 prosenttisesti. Rekisteriin saatujen ilmoitusten mukaan sterilointien kokonaismäärä on vähentynyt 1990-luvun puolesta välistä lähtien. Osittain kehitys johtuu ikäluokkien pientymisestä sekä ehkäisyvalmisteiden kehittämisestä, mutta selvityksessä

¹ Hanna Eronen, Mika Gissler & Annukka Ritvanen (2006): Steriloimisten rekisteröiminen Suomessa. Steriloimisrekisterin ja hoitoilmoitusrekisterin steriloimistietojen vertailu ja aineiston laadun analysointi vuosilta 2000–2003. Työpapereita 12/2006. Helsinki; Stakes. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201204194129>.

todettiin myös sterilointien ilmoittamisen heikentyneen. Viime vuosina yhä suurempi osa miesten steriloinneista suoritettiin yksityisen terveydenhuollon puolella eikä niiden osalta kattavuudesta voida varmistua.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Steriloimistilasto julkaistaan vuosittain lokakuussa, jolloin ilmestyvät edellisen vuoden lopulliset tiedot.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Raportit julkaistaan THL:n verkkosivuilla osoitteessa <http://www.thl.fi/tilastot/steriloinnit>.

Tilastojen vertailukelpoisuus

Steriloimistiedot ovat vuodesta 1987 alkaen THL:n sähköisessä tietokannassa. Varhaisempien vuosien tiedot on saatu osana virallista tilastoa ilmestyneistä lääkintöhallituksen julkaisuista (Lääkintöhallitus vuosina 1935–1954; Yleinen terveyden- ja sairaanhoitotilasto vuosina 1955–1970; Terveydenhuolto vuosina 1971–1987).

Aikaisempien vuosien aineistoa on tarkastettu mm. poistamalla kaksoiskappaleita ja lisäämällä aikaisemmin tilastosta puuttuneita tapauksia. Siksi osa tiedoista poikkeaa aiemmin julkaistuista tilastoista.

Ikäryhmiä tarkasteltaessa on huomattava, että rekisterin ikätieto on vuodesta 1994 lähtien potilaan ikä toimenpidepäivänä. Tätä ennen ikätieto on ikä vuoden lopussa, joka on laskettu takautuvasti laskettu vuosille 1987–1993.

Steriloimisen käsitteet ja määritelmät ovat pysyneet koko ajan samoina.

Rekisterilomakkeen tiedonkeruussa on osan muuttujista (mm. ehkäisymenetelmä, sterilointitoimenpide ja steriloinnin peruste) kohdalla on mahdollista ilmoittaa useampi vaihtoehto ja tämä tulee huomioida tilastotaulukoita lukiessa.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastoraportti sisältää koko maan kattavasti tiedot suoritetuista steriloinneista.

Aikaisempien vuosien tietoja päivitetään tarpeen mukaan taannehtivasti, mutta aikaisempiin vuosiin kohdistuvien muutosten on todettu olevan melko pieniä. Tämän raportin julkaisun yhteydessä vuoden 2012 luvut täydentyivät ja sterilointien kokonaismäärä kasvoi noin 10 tapauksella.

Steriloinnit 2013 -tilastoraportin erityiskysymykset

Tilastossa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Sterilointien uusittu tiedonkeruulomake astui voimaan 1.1.2009. Vuoden 2013 tiedoista 90 prosenttia ilmoitettiin tällä lomakkeella, loput ilmoitettiin vanhemmalla lomakkeella.

Lisätietoja lomakemuutoksesta: http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/tiedonkeruut/steriloiminen.

Kvalitetsbeskrivning (FOS)

Steriliseringar

Statistikuppgifternas relevans

Statistiken över steriliseringar innehåller uppgifter om det årliga antalet steriliseringar. Uppgifterna om steriliseringar presenteras efter kön och åldersgrupp per 1 000 kvinnor eller män i åldrarna 25–54 år. Statistikrapporten innehåller också antalsuppgifter om steriliseringar efter indikation.

Rapporten är avsedd för hälso- och sjukvårdspersonal, förvaltningsmyndigheter, planerare och forskare som arbetar med reproduktiv hälsa och som behöver aktuella uppgifter om steriliseringar.

Begrepp och definitioner som används i rapporten finns förklarade i rapportens textdel.

Behandlingen av uppgifter baserar sig på lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008), lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes) (409/2001), lagen (556/1989) och förordningen (774/1989) om riksomfattande personregister för hälsovården och steriliseringslagen (283/1970) och den förordning som utfärdats med stöd av den (steriliseringsförordningen 427/1985).

Metodbeskrivning för den statistiska forskningen

Uppgifterna om steriliseringar har samlats in från alla finländska verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården där steriliseringar utförs. Statistikpopulationen utgörs av alla personer som genomgått sterilisering. Enligt lagstiftningen ska den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården där steriliseringen har utförts inom en månad efter ingreppet skicka en anmälan till Institutet för hälsa och välfärd (THL) på en blankett som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet. En läkare som arbetar som självständig yrkesutövare ansvarar för att de steriliseringar som han eller hon har utfört anmäls till THL. Statistiken bygger på de anmälningar som inkommit till THL senast den 1 november 2014.

Uppgifterna sparas i det elektroniska steriliseringsregistret som upprätthålls av THL i enlighet med lagen om riksomfattande personregister för hälsovården (556/1989) och 6 § i den förordning (774/1989) som utfärdats med stöd av lagen. Materialet kontrolleras regelbundet och oklara fall kontrolleras med den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården där ingreppet utförts.

Uppgifternas riktighet och exakthet

Uppgifternas riktighet beror på kvaliteten på de uppgifter som uppgiftslämnarna har lämnat in. I oklara fall jämförs uppgifterna i steriliseringsregistret med uppgifterna i andra register (födelseregistret och vårdanmälningsregistret). Vid behov begärs en bekräftelse från den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården där ingreppet utförts.

År 2006 utreddes hur heltäckande uppgifterna i steriliseringsregistret är. Detta gjordes bland annat med hjälp av vårdanmälningsregistret². Utredningen visade att hela landets steriliseringar

² Hanna Eronen, Mika Gissler & Annukka Ritvanen (2006): Steriloimisten rekisteröiminen Suomessa [Registreringen av steriliseringar i Finland]. Steriloimisrekisterin ja hoitoilmoitusrekisterin steriloimistietojen vertailu ja aineiston laadun analysointi vuosilta 2000–2003 [Jämförelse av uppgifterna om sterilisering i steriliseringsregistret och i vårdanmälningsregistret och en analys av materialet år 2000–2003]. Työpapereita 12/2006. Helsingfors; Stakes. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201204194129>.

till 95,5 procent har anmälts till steriliseringsregistret. Enligt de anmälningar som inkommit till registret har det totala antalet steriliseringar minskat sedan mitten av 1990-talet. Denna utveckling beror delvis på att årsklasserna blivit mindre och att preventivmedlen utvecklats, men i utredningen konstaterades också att anmälningen av steriliseringar försämrats. Under de senaste åren har en allt större del av steriliseringen av män genomförts inom den privata hälso- och sjukvården, och därför kan man inte vara säker på att registret innehåller heltäckande uppgifter.

De publicerade uppgifternas aktualitet och punktlighet

Statistiken över steriliseringar publiceras årligen i oktober och innehåller de slutliga uppgifterna för föregående år.

Uppgifternas tillgänglighet och transparens/tydlighet

Rapporterna publiceras på THL:s webbplats www.thl.fi/statistik/steriliseringar.

Statistikens jämförbarhet

Uppgifter om steriliseringar ingår sedan 1987 i THL:s elektroniska databas. Uppgifterna från tidigare år kommer från Medicinalstyrelsens publikationer som utgör en del av den officiella statistiken (Lääkintöhallitus [Medicinalstyrelsen] 1935–1954; Yleinen terveyden- ja sairaanhoitotilasto [Allmän hälso- och sjukvårdsstatistik] 1955–1970; Terveydenhuolto [Hälso- och sjukvård] 1971–1987).

Materialet från tidigare år har justerats bland annat genom utgallring av dubbelregistreringar och komplettering med saknade uppgifter. Därför avviker en del av uppgifterna från den statistik som publicerats tidigare.

När det gäller fördelningen efter åldersgrupp bör man beakta att uppgiften om patientens ålder sedan 1994 gäller patientens ålder på ingreppsdagen. Före det gällde åldern vid årets slut. I statistiken har åldersuppgifterna för åren 1987–1993 beräknats retroaktivt enligt detta.

På datainsamlingsblanketten är det möjligt att fylla i flera alternativ vid vissa variabler (bl.a. preventivmetod, åtgärd och indikation), vilket måste beaktas också när man läser statistiken.

De begrepp och definitioner som använts beträffande steriliseringar har varit desamma hela tiden.

Tydlighet och enhetlighet/överensstämmelse

Statistikrapporten innehåller riksomfattande uppgifter om utförda steriliseringar. Uppgifterna för tidigare år uppdateras efter behov retroaktivt, men de ändringar som görs i tidigare uppgifter har konstaterats vara ganska små. I samband med denna rapport kompletterades siffrorna för år 2012 och det totala antalet steriliseringar ökade med drygt 10.

Särskilda frågor i statistikrapporten om steriliseringar 2013

Inga betydande förändringar har skett i statistiken. En ny datainsamlingsblankett för abortstatistiken togs i bruk den 1 januari 2009. Uppgifterna för år 2013 rapporterades till 90 procent på den nya blanketten, medan resten lämnades in på den gamla blanketten.

Mer information om blankettändringarna:

http://www.thl.fi/sv/statistik/datainsamlingar/aborter_och_sterilisering.

Quality description (OSF)

Sterilisations

Relevance of statistical data

The statistics on sterilisations contain data on the annual number of sterilisations. Data on sterilisations are provided by gender and age group per 1000 men or women aged 25–54. The statistical report also gives numbers concerning grounds for sterilisations.

The report aims to provide up-to-date information on sterilisations to health care professionals, administrators, planning officials and researchers working in the area of reproductive health.

The report text describes the concepts and definitions used in the statistics.

The collection of data is based on the Act on the National Institute for Health and Welfare (668/2008), the Act on the Statistical Service of the National Research and Development Centre for Welfare and Health (409/2001), the Act (556/1989) and the Decree (774/1989) on National Personal Data Registers Kept under the Health Care, as well as the Act (283/1970 and the Decree (427/1985) on Sterilisations.

Description of methods

Data on sterilisations are collected from all health care units in Finland that perform sterilisations. The statistical population consists of all persons who have undergone sterilisation. According to current legislation, the health care unit performing the procedure is required to report the case to the National Institute for Health and Welfare (THL) within one month using a specific data collection form approved by the Ministry of Social Affairs and Health. Doctors who are self-employed practitioners are responsible for reporting the sterilisations they have performed. The statistical data are based on reports submitted to THL by 1 November 2014.

The data are stored electronically in the register of sterilisations, a statutory register maintained by THL pursuant to the Act on National Personal Records Kept under the Health Care System (556/1989), and section 6 of the subsequent Decree (774/1989). Data check-ups are made regularly and any unclear cases and diagnoses are checked and ascertained by contacting the health care units that have performed the procedure concerned.

Correctness and accuracy of data

Correctness of data depends on the quality of the data submitted by the data suppliers. In unclear cases, the data in the register of sterilisations are compared with those in other registers (Medical Birth Register, Care Register). If necessary, the health care unit that has performed the procedure is contacted in order to ascertain the data.

In 2006, the coverage of the register of sterilisations was studied with the help of the Care Register³. The study found that 95.5 per cent of all sterilisations carried out in Finland have been reported to the register of sterilisations. Data submitted to the register indicates that the total number of sterilisations in Finland have been falling since the mid-1990s. This trend is due in part to smaller age groups and improved contraceptives, but the study also found gaps in the

³ Hanna Eronen, Mika Gissler & Annukka Ritvanen (2006): Steriloimisten rekisteröiminen Suomessa. Steriloimisrekisterin ja hoitoilmoitusrekisterin steriloimistietojen vertailu ja aineiston laadun analysointi vuosilta 2000–2003 [Registering sterilisations in Finland. A comparison of sterilisation data recorded in the register of sterilisations and the care register for health care and an analysis of data quality in 2000–2003]. Discussion Papers 12/2006. Helsinki, STAKES <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201204194129>.

reporting of sterilisations. In recent years, increasing numbers of male sterilisations have been performed in private health care, and statistical coverage cannot be guaranteed.

Timeliness and promptness of published data

The sterilisation statistics are published every year in October, with the final data for the previous year.

Availability and transparency/clarity of data

The report is published on the THL website at <http://www.thl.fi/statistics/sterilisations>.

Comparability of statistical data

Since 1987, data on sterilisations have been kept in an electronic THL database. Official statistical publications by the National Board of Health (one of THL's predecessors) have been used as a source of information for earlier years.

Data for earlier years have been checked, for instance, by removing data that had been entered twice and by adding missing cases, so some data may deviate from previously published statistics.

With regard to age-specific data, it should be noted that from 1994 onwards such data in the register refer to the age of the patient on the day of the procedure, whereas the data for preceding years refer to the age at the end of the year. The data for 1987–1993 have been calculated retrospectively using the patient's age on the day of the procedure.

In the data collection form for the register, for some of the variables (e.g. contraceptive method, method of sterilisation, indication) it is possible to select more than one alternative. This should be taken into account when examining the tables.

The concepts and definitions related to sterilisation have remained unchanged throughout this time.

Clarity and consistency

The data on sterilisations in the statistical report are nationwide. Previous years' data are corrected, where necessary, retrospectively, but the changes have been fairly small. At the time of this report's publication, the 2012 data were corrected, and the total number of sterilisations grew by some 10 cases.

Special issues concerning the 2013 statistics on sterilisations

No major changes took place in the statistics in 2013.

A new data collection form for sterilisations entered into force on 1 January 2009. 90 per cent of the data for 2014 were reported using the new form, while the rest used the old form.

For further information on the changes to the form (in Finnish), see:

http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/tiedonkeruut/steriloiminen.